

Wygłoszone referaty spotkały się z dużym zainteresowaniem słuchaczy i wzbudziły ciekawą dyskusję. Ze względu na ich wielką wartość naukową zostaną opublikowane w kolejnym tomie pokonferencyjnym, który – podobnie jak poprzednio – zostanie zaprezentowany na najbliższej konferencji w Suczawie.

Podsumowanie obrad sympozjum zostało połączone z promocją wydawnictw poświęconych problematyce polsko-rumuńskiej. Zaprezentowano też tom zawierający publikowane efekty konferencji z 2011 r.

Uczestnicy Dni Polskich i sympozjum wzięli także udział w licznych wydarzeniach kulturalnych oraz zostali zaproszeni na polonijne dożynki zorganizowane we wsi Nowy Sołonec, jednej z trzech wsi na rumuńskiej Bukowinie zamieszkanych w większości przez przedstawicieli mniejszości polskiej.

Maciej Krotofil

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/EO.2012.015>

Konferencja naukowa „Śląsk a I wojna światowa. Znaczenie regionu w czasie wojny i wpływ wojny na sytuację lokalną”

Muzeum Śląskie w Katowicach zorganizowało 28 listopada 2012 r. konferencję naukową pt. „Śląsk a I wojna światowa. Znaczenie regionu w czasie wojny i wpływ wojny na sytuację lokalną”. Mimo regionalnego charakteru tematyki sympozjum swoje referaty wygłosili badacze nie tylko reprezentujący ośrodki śląskie, ale także wywodzący się z Krakowa, Łodzi czy Torunia.

W zamyśle organizatorów listopadowa konferencja miała być kolejną już częścią cyklu naukowych spotkań i dyskusji dotyczących szeroko pojętej I wojny światowej. Pierwsza z nich odbyła się w listopadzie 2011 r., również pod tytułem „Śląsk a I wojna światowa”. Organizatorzy postawili sobie wówczas za cel uzyskanie odpowiedzi na pytanie, jaką rolę odgrywał Śląsk w I wojnie światowej, a także o to, jak wydarzenia polityczne, gospodarcze i militarne wpływały na sytuację na Śląsku¹. Trzecie sympozjum

¹ Zob. <http://www.muzeumslaskie.pl/edukacja-konferencje-slask-a-i-wojna-swiatowa.php> [dostęp: 11 lutego 2013].

zaplanowano na 2013 r., a zebrane teksty referatów z wszystkich trzech sympozjów Muzeum Śląskie planuje wydać w 2014 r. jako ważny element obchodów setnej rocznicy wybuchu I wojny światowej.

Ubiegłoroczne obrady otworzyło wystąpienie dr. hab. prof. UŁ Rafała Kowalczyka, który przedstawił referat zatytułowany „Polityka gospodarczo-ekonomiczna Niemiec na Śląsku i w Zagłębiu w czasie I wojny światowej”. Referent nie ograniczył się jednak do analizy sytuacji gospodarczej w czasie wielkiej wojny czy przedstawiania obu ośrodków na tory wojenne. Omówił także znaczenie gospodarcze tych regionów w okresie poprzedzającym wybuch światowego konfliktu.

Wystąpienie mgr. Piotra Ormana nt. „Czy Rosjanie w listopadzie 1914 r. faktycznie mogli opanować Śląsk?” przeniosło tok obrad z historii gospodarczej na historię wojskową. Referent na podstawie materiałów źródłowych obu stron przedstawił trudną sytuację militarną Rosjan pod koniec 1914 r. na analizowanym przez niego odcinku frontu wschodniego, wskazując, że nie mieli oni realnych szans na zdobycie tej cennej prowincji.

Kolejnym referentem był mgr Paweł Kukurowski, który w referacie „Remus von Woyrsch (4 II 1847–6 VIII 1920) «bohaterski obrońca Śląska z 1914 r.» – kreowanie bohatera” zaprezentował sylwetkę niemieckiego generała, dowódcy Korpusu Landwehry mającego ochraniać Śląsk w czasie I wojny światowej. Oprócz nakreślenia kariery wojskowej tej postaci wskazał także na interesujące aspekty jej swoistego kultu na Śląsku w okresie międzywojennym.

Po wygłoszeniu wystąpienia o generale von Woyrschu nastąpiła dyskusja nad pierwszymi referatami, a po niej przerwa na kawę.

Kolejnym referentem był dr Jarosław Centek, który wygłosił tekst „Ślązacy w bitwie pod Verdun”. W swoim wystąpieniu skoncentrował się na działaniach VI Korpusu Rezerwowego na lewym brzegu Mozy. Do przygotowania referatu dr Centek wykorzystał obszerny materiał źródłowy i bogatą niemieckojęzyczną literaturę przedmiotu.

Tekst zatytułowany „Górnoślązacy w wojskach kolonialnych Cesarstwa Niemieckiego w Afryce” wygłosił dr Grzegorz Bębniak. Ramy chronologiczne tego wystąpienia również wykraczały poza okres I wojny światowej – referent przedstawił bowiem sylwetki mieszkańców Górnego Śląska, którzy służyli w niemieckich Oddziałach Ochrony w całym okresie ich istnienia.

Wystąpienie mgr. Wacława Szczepanika, „100. cieszyński pułk piechoty podczas I wojny światowej”, dotyczyło nie tylko działań wojennych tego

austro-węgierskiego regimentu, ale także jego składu narodowościowego i wartości bojowej.

Z kolei mgr Wojciech Grajewski przedstawił referat „Między Ojczyzną-Austrią a Ojczyzną-Polską. Cieszyńscy Polacy w latach 1914–1918”. Scharakteryzował w nim postawy miejscowej ludności wobec zmieniającej się sytuacji sprawy polskiej w toku wielkiej wojny.

Po przerwie zostały ogłoszone jeszcze dwa referaty. Jako pierwszy głos zabrał dr Jerzy Z. Pająk, który wystąpił z tekstem „Akcja werbunkowa i propagandowa na rzecz Legionów Polskich w Zagłębiu Dąbrowskim (1914–1916)”. Ostatnim referentem był Kamil Ruszała, który wygłosił referat „Badania nad grobami żołnierskimi z I wojny światowej na Śląsku Cieszyńskim oraz Czeskim”.

Jarosław Centek

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/EO.2012.016>

Generał Stanisław Maczek i jego żołnierze w Collegium Humanisticum UMK w Toruniu

W dniu 20 listopada 2012 r. na Wydziale Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu została uroczysto otwarta wystawa poświęcona historii 1. Dywizji Pancernej Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Wystawa została przygotowana przez członków Stowarzyszenia Miłośników Artylerii i Militariów oraz Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy. Pomocy w przygotowaniu ekspozycji udzielili studenci unikatowego – jedyne w Polsce – kierunku „wojskoznawstwo” prowadzonego na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Na wystawie, składającej z 46 plasz, została przedstawiona sylwetka gen. Stanisława Maczka oraz szlak bojowy dowodzonej przez niego 10. Brygady Kawalerii Zmotoryzowanej we wrześniu 1939 r. Jedyna w przedwojennym Wojsku Polskim pełnowartościowa jednostka zmotoryzowana brała udział w walkach odwrotowych i działaniach opóźniających w składzie najpierw Armii „Kraków”, potem Armii „Karpaty” („Małopolska”). W ciężkich walkach brygada zadała niemieckiemu XXII Korpusowi Pancernemu ciężkie straty w bitwach pod Jordanowem, Wiśniczem, Łañcutem i Rzeszowem. Od 15 września 1939 r. walczyła na przedpolach Lwowa, jednak